ASIANTUNTIJALAUSUNTO

11.10.2023

Eduskunnan talousvaliokunta
TaV@eduskunta.fi

ASIA: HE 21/2023 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi eräiden ympäristön käyttöön vaikuttavien hankkeiden lunastusluvasta annetun lain ja kiinteän omaisuuden ja erityisten oikeuksien lunastuksesta annetun lain muuttamisesta.

Gasgrid Finland Oy (jäljempänä, Gasgrid) kiittää mahdollisuudesta lausua asiassa. Toimimme järjestelmävastaavana kaasun siirtoverkonhaltijana Suomessa ja tarjoamme asiakkaillemme turvallista, luotettavaa ja kustannustehokasta kaasujen siirtoa sekä kehittämme aktiivisesti ja asiakaslähtöisesti siirtoalustaa, palveluita ja kaasumarkkinoita edistääksemme tulevaisuuden hiilineutraalia energia- ja raaka-ainejärjestelmää.

Haluamme tukea yhteiskunnan hiilineutraalisuutta puhtaiden kaasujen avulla. Uudet innovatiiviset teknologiat, kuten vety tai synteettinen kaasu ja CO_2-talteenottoteknologiat nopeuttavat myös kaasumaisten polttoaineiden hiilineutraaliuden saavuttamista. Tulevaisuudessa Suomeen tulee myös YVA-menettelyn vaativia uusia kaasuputkistoinfrahankkeita.

Hallituksen esitys on tärkeä tulevaisuuden kaasuputkistohankkeissa. Nykyinen metaaniputki sisältää tänä päivänä maakaasua ja biokaasua ja tulevaisuudessa putkisto voi muodostua vähähiiliseksi esimerkiksi vedystä valmistetun synteettisen metaanin tai hiilidioksidin talteenoton kautta. Tulevaisuudessa kaasuputket tulevat olemaan myös vetyputkistoja nykyisen maakaasu- ja bioputkiston (metaaniputkisto) lisäksi. Vetyverkko yhdistää vedyn käyttäjät ja tuottajat paitsi Suomen sisällä, myös Euroopan laajuisesti.

Gasgrid on käynnistänyt vuoden 2022 aikana Itämeren alueen kaasunsiirtoverkkotoimijoiden ja teollisuustoimijoiden kanssa kolme strategisesti merkittävää kansainvälistä vetyinfrastruktuurihanketta: Nordic Hydrogen Route-hankkeen, Nordic-Baltic Hydrogen Corridor-hankkeen sekä Baltic Sea Hydrogen Collector-hankkeen. Ne tähtäävät vetyinfrastruktuurin ja markkinan kehittämiseen ja Fit for 55- ja RePowerEU 2030-tavoitteiden mahdollistamiseen. Toteutuessaan hankkeet mahdollistaisivat maailman ensimmäisen suuren kokoluokan, tehokkaan vetymarkkinan syntymisen Itämeren alueen ympäristöön. Lue lisää: https://gasgrid.fi/hankkeet/

Lisäksi paikalliset point-to-point vedyn siirtoputkistohankkeet eli vetylaaksot ovat suunnitteilla. Näistä pisimmällä on perussuunnitteluvaiheessa oleva vedyn demonstraatiohanke, jossa on tarkoituksena rakentaa vedyn siirtoputki, jossa Kemira Oyj:n Joutsenon tehtaalla syntyvää vetyä siirretään Ovako Imatra Oy Ab:n Imatran terästehtaalle Gasgridin vetyputkea pitkin. Kyseessä on ensimmäinen teollisuusalueen ulkopuolinen vedyn siirtohanke. Lisäksi Neste Oyj, Gasgrid Finland Oy, Helen Oy ja Vantaan Energia Oy ovat käynnistäneet yhdessä alustavat tutkimukset teollisen vetylaakson kehittämiseksi Uudellemaalle. Yhteishanke edistää pyrkimystä tehdä Suomesta johtava eurooppalainen vetytalous, joka luo teollisuudelle investointimahdollisuuksia ja tukee Suomen ja Euroopan hiilineutraaliustavoitteita. Teollinen vetylaakso yhdistäisi infrastruktuurin, uusiutuvan vedyn varastoinnin sekä siirron ja palvelisi sekä vedyn tuottajia että kuluttajia. Lisäksi Gasgrid osallistuu Suomen ja Viron yhteisen BalticSeaH2-vetylaaksohankkeeseen. BalticSeaH2-hankkeessa luodaan Itämeren alueelle laaja, rajojen yli ulottuva vetylaakso, jonka keskus asettuu Etelä-Suomen ja Viron alueelle. BalticSeaH2 rakentaa ensimmäisen merkittävän, valtioiden rajat ylittävän vetylaakson Eurooppaan. Tavoitteena on luoda Itämeren alueelle integroitu vetytalous, joka mahdollistaa eri teollisuudenalojen hiilidioksidipäästöjen vähentämisen ja alueen energiaomavaraisuuden. Mukana on 40 kumppania yhdeksästä Itämeren alueen maasta.

Gasgrid Finland Oy
Keilaranta 19 D
FI- 02150 Espoo
Y-tunnus 3007894-1
Kotipaikka, Espoo
www.gasgrid.fi

Gasgridin näkemys hallituksen esityksestä

Gasgridin näkemykset kohdistuvat hallituksen esityksen 4 §:ään eli sähköjohdon ja kaasun siirtoputken rakentamiseen. Gasgridin näkemyksen mukaan hallituksen esityksen muutokset kaavoituksen kirjausten osalta ovat menneet oikeaan suuntaan. Nyt hallituksen esityksessä 4.2 §:ssä ehdotetaan, että siirtoputkea rakennettaessa on otettava huomioon asemakaava ja rakentaminen ei saa vaikeuttaa alueen käyttämistä sille maakuntakaavassa tai oikeusvaikutteisessa yleiskaavassa varattuun tarkoitukseen. Ehdotamme, että hallituksen esityksen perusteluihin kirjattaisiin tarkemmin se, että mikään kaavataso ei ole tarpeen kaasuputkien sijoittamiselle, mikäli yhteiskunnan yleinen tarve sitä vaatii. Hallituksen esityksen perusteluissa todetaan, että ”tilanteiden vaihtelevuuden sekä energiainfrastruktuurin ja kaavoitushankkeiden aikataulujen erilaisuuden vuoksi ei kuitenkaan ole mahdollista vaatia siirtoputkea koskevaa aluevarausta luvan myöntämisen edellytykseksi”, mikä on hyvä kirjaus.

Perusteluna on se, että energiamurroksen aikaansaamiseksi ja hiilineutraaliin yhteiskuntaan siirryttäessä tarvitaan nopeita päätöksiä ja projektien toteuttamista eikä monivuotinen kaavoitus saa estää tai hidastaa projektien toteuttamista. Hankkeiden sujuva ja viiveetön läpivieminen mahdollistaa energiajärjestelmän muutoksen ja toisaalta varman energiatoimituksen. Infrastruktuurihankkeet ovat erittäin tärkeässä roolissa tuotannon ja kysynnän investointipäätöksissä, jolloin niiden ennustettavuus vaikuttaa merkittävästi esimerkiksi Suomeen investointiympäristönä. Lisäksi kaasuputkihankkeet voivat sijoittua usean eri maakunnan alueelle ja myös eri maiden välille ja kaavoitukset voivat olla käynnissä eri aikaisesti.

Espoossa, 11.10.2023

Olli Sipilä
Toimitusjohtaja
Gasgrid Finland Oy
Gasgrid vetyverkot Oy